

ХУЛОСАИ КОМИССИЯИ ЭКСПЕРТИИ

шурои диссертатсионии 6D.KOA-077 назди Академияи таҳсилоти Тоҷикистон ба диссертатсияи Асомиддинзода Ҳусейн Муҳидин дар мавзуи «Рушди фаъолияти маърифатии хонандагони синфҳои болоӣ дар низоми таълими равиявӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 - Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот.

1. Таҳсилоти муосир дар марҳилаи таҳаввулотӣ қиддӣ қарор дорад. Аз ин рӯ, дар назди муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ ба ва омӯзгорон барои татбиқи ислоҳоти соҳаи маориф вазифаҳои басо пурмасъулият гузошта мешавад. Дар марҳилаи ислоҳоти соҳаи маориф аз кормандони масъули соҳаи маориф ва омӯзгорон салоҳиятноки ва дорои тафаккури эҷодӣ басо нақши калидиро мебозад. Албатта, ноил гардидан ба ин ҳадаф бе баланд бардоштани самаранокии фаъолияти таҳсилӣ ва муносибати мусбат ба таълим амали мушкӣ аст. Дар раванди рушди соҳаи маориф арзиши калидиро мушкӣ алоқаманд ба ташкили чараҳои таълим ба даст мегирад. Инсон имрӯз на танҳо ба малакаҳои амалӣ ва донишҳои назариявӣ нава, балки ба тавоноии беҳсозии доимии ин дониш ва малакаҳо зарурат дорад. Ба таври дигар, инсониятро азхудкунӣ ва ба ҳар роҳ рушд додани фарҳанги омӯзиш дар тамоми давраи ҳаёт зарур аст.

Қобили зикр аст, ки имрӯзҳо маърифатнокии хонандагон афзоиш ёфта, нерӯи зеҳнии хонандагон барои азхудкунии асосҳои донишҳои замонавӣ тақвият ёфта истодааст ва хонандагон метавонанд овони таҳсил дар муассисаи таҳсилоти умумӣ ин ё он равияи таълимро интихоб намоянд. Таълими равиявӣ бошад, воситаи фардисозӣ ва фарқгузори раванди таълимӣ ба ҳисоб рафта, имкон медиҳад, то ки мазмун, сохтор ва ташкили раванди таълим тағйир дода шуда, майлу рағбат, маҳорат ва малакаҳои хонандагон ба назар гирифта шуда, пешзаминаҳо барои таълими хонандагони синфҳои болоӣ мутобиқан бо мақсадҳои онҳо ва майлу рағбатҳои касбӣ ташаккул дода шаванд.

Муаллифи диссертатсия хеле дуруст ва бомаврид таъкид қадааст, ки: «Дар соҳаи таҳсилоти муосир таълими равиявӣ ба азхудкунии амиқи донишҳо

мусоидат намуда, ҳамзамон ба оморасозии хонандагон ба фаъолияти ояндаи касбӣ мусоидат менамояд. Ҳамин тариқ, ҳар қадар рағбати хонандагон дар муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ бо интиҳоби касб муайян шаванд, ҳамон қадар эҳтимолияти бештар вучуд дорад, ки ҷомеа дар оянда мутахассиси эҷодкор ва соҳибкасби хубро ба даст орад».

Довталаби дараҷаи илмӣ Асомиддинзода Ҳусейн Муҳидин бо таҳлили адабиёти зиёди психологӣ-педагогӣ дар бораи низоми таълими равиявии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва бо мақсади асоснок намудани раванди мазкур ҳамчун самти асосии навсозӣ дар таҳсилот мавзӯи таҳқиқоташро «Рушди фаъолияти маърифатии хонандагони синфҳои болоӣ дар низоми таълими равиявӣ» муайян кардааст, ки ин таҳқиқот муҳим ва талаботи замон мебошад.

Фикру мулоҳизаҳои дар боло иброзшуда аз он далолат мекунанд, ки мавзӯи «Рушди фаъолияти маърифатии хонандагони синфҳои болоӣ дар низоми таълими равиявӣ» -ро, ки унвонҷӯ Асомиддинзода Ҳусейн Муҳидин барои таҳқиқоти диссертатсионӣ интиҳоб намудааст, дар айни замон яке аз масоили муҳим ва мубрами таҳсилоти муосир ба ҳисоб меравад.

Аз ин рӯ, зарурияти таҳқиқи масоили рушди фаъолияти маърифатии хонандагони синфҳои болоӣ дар низоми таълими равиявӣ аз мубрамаи ва аҳамияти назариявӣ амалӣ доштани таҳқиқоти диссертатсионии унвонҷӯи Асомиддинзода Ҳусейн Муҳидин далолат мекунад.

Диссертатсия мутобиқ ба талаботи Низомнома дар бораи шӯрои диссертатсионӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 ба тасвиб расидааст, иҷро шудааст.

Кори диссертатсионӣ дар кафедраҳои методикаи таълими фанҳои табиатшиносӣ ва кафедраи педагогикаи Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав» иҷро шуда, бо қарори ҷаласаи якҷояи васеи кафедраҳои педагогика ва методикаи таълими фанҳои табиатшиносии Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав» муҳокима ва ба Ҳимоя пешниҳод шудааст (протокол аз 21.10.2024, №3 А).

Дар хулосаи ҷаласаи якҷояи васеи кафедраҳои педагогика ва методикаи таълими фанҳои табиатшиносии Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав» ба диссертатсия баҳои объективиро ҳамаҷафа ва мусбат дода шудааст.

2. Диссертатсия ба талаботи бандҳои 31-33-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни 2021 года, №267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад.

Мавзӯ ва мазмуни диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ 13.00.01. – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот, аз ҷумла ба банди 1- Методологияи таҳқиқоти педагогӣ (асосҳои ҷаҳонбинии таҳқиқот; равишҳои таҳқиқотӣ ба рушди илми педагогӣ, мувофиқат ва ҳудудҳои татбиқи онҳо; усулҳои таҳқиқоти педагогӣ; рушди соҳаи фанҳои педагогика; илмшиносии педагогӣ; хусусияти робитаҳои байнифанӣ дар таҳқиқоти педагогӣ; характери диалектикӣ алоқаи мутақобилаи илми педагогика ва амалияи таълим; асосноккунии методологияи таҳқиқоти пешгӯикунанда; асосноккунии методологияи таҳқиқоти дастҷамъона; сифати таҳқиқоти педагогӣ), банди 2 -Таърихи рушди илми педагогика ва амалияи таълим (рушди таърихӣ амалияи таҳсилот; ташаккул ва рушди афкор; консепсияҳо, назарияҳо; омӯзиши монографияи мероси педагогии омӯзгорони маъруфи замони гузашта); таърихи этнопедагогика, рушди лексика ва истилоҳшиносӣ), банди 7- Педагогикаи амалӣ (ҷамъбасти таҷрибаи пешқадами педагогӣ; ҳаракати навоҷарона (инноватсионӣ) дар таълим; фаъолияти таҷрибавӣ-озмоишӣ муассисаҳои таълимӣ; тағйироти системавӣ дар фаъолияти касбии педагогии омӯзгор, аз ҷумла, моҳият, сохтор, вазифаҳои он; фаъолияти ташкилотҳои ҷамъиятӣ дар соҳаи маориф, шарикӣ иҷтимоӣ муассисаҳои таълимӣ), банди 8 -Педагогикаи муқоисавӣ (ҳолат, қонуният ва тамоюлҳои рушди назария ва амалияи педагогӣ, назария ва амалияи таълим дар кишварҳо ва минтақаҳои гуногуни ҷаҳон; таносуби тамоюлҳои умумӣ рушди таҳсилот, хусусиятҳои миллӣ ва минтақавӣ, имкониятҳо, асосноккунӣ ва роҳи воситаҳои ғанисозии мутақобилаи низомҳои миллии таҳсилот тавассути истифодаи

таҷрибаи хориҷӣ, ошкорсозии таҷрибаи пешқадам дар соҳаи маориф) мутобиқат мекунад.

3. Қобили зикр аст, ки муқаррароти асосии назариявӣ ва натиҷаҳои таҳқиқоти унвонҷӯй Асомиддинзода Ҳусейн Муҳидин дар чаласаҳои илмии кафедраи педагогика ва конференсияҳои илмии дохилидонишгоҳии ҳайати профессорону омӯзгорон, докторантону магистрантони Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба А. Рӯдакӣ ва Донишкадаи ҷумҳуриявии тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф муҳокима ва мавриди тасвиб қарор дода шуда, ҳамзамон натиҷаҳои асосии кори илмӣ дар 10 интишороти муаллиф, ки 8 номгӯй аз онҳо дар нашрияҳои илмии тақризшавандаи феҳристи тавсиянамудаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 2 номгӯй дар маҷмуаи маводи конференсияҳо ба таъъ расидаанд, инъикоси ҳудро ёфтаанд.

Теъдоди интишороти доғталаб дар нашрияҳои тақризшаванда ба талаботи банди 34 Тартиби доғани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни 2021, №267 тағдиқ шудааст, мутобиқ мебошад.

4. Маводи диссертатсия бо истифода аз ишораҳои мувофиқ ба муаллифони онҳо ва ба сарчашмаҳои иқтибосшуда қорбағт шудаанд, ки ба талаботи Тартиби доғани дараҷаҳои илмӣ мувофиқат мекунад.

Диссертатсия ба талаботи банди 53-и Низомнома дар бораи шуруи диссертатсионӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тағдиқ шудааст, ҷавобгӯ буда, аз ҷониби муаллиф мустақилона навишта шудааст, дорои яғонагии доғилӣ, натиҷаҳо ва муқаррароти нави илмӣ барои ҳимояи ошқор мебошад, ки аз саҳми шахсии муаллифи таҳқиқоти диссертатсионӣ дар илми педагогика шаҳодат медиҳад.

5. Дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот ва тавсияҳое, ки дар таҳқиқот инъикоси ҳудро ёфтаанд, тавассути методологияи муносибати бонизом, назарияи илмии тағҳиси педагогии дар асоси методҳои назариявӣ ва эмпирии таҳқиқот, инчунин, бо тағҳили шароитҳо ва натиҷаҳои қорҳои тағҳибавӣ-озмоишӣ, исботи нуқтаҳои асосии дар

фарзияи илмӣ пешниҳодшуда, хулосаи маҷмуи методҳои мутобиқ ба вазифаҳои ҳар як марҳилаи таҳқиқот, таҷрибаи шахсии муаллиф ҳамчун педагог таъмин карда шудаанд.

6. Талаботи Низомнома дар бораи қабул кардани диссертатсияро ба шурои диссертатсионӣ ба роҳбарӣ гирифта, комиссияи экспертии диссертатсияи унвонҷӯй Асомиддинзода Ҳусейн Муҳидин тавсия медиҳад, ки:

а) диссертатсияи Асомиддинзода Ҳусейн Муҳидин дар мавзӯи «Рушди фаъолияти маърифатии хонандагони синфҳои болоӣ дар низоми таълими равиявӣ» барои ғимоя дар шурои диссертатсионӣ иҷозат дода шавад;

б) ба сифати муассисаи пешбар: **Донишгоҳи давлатии Данғара;**

в) ба сифати муқарризони расмӣ: **Ашурова Дилором**, доктори илмҳои педагогӣ, профессори кафедраи психологияи умумии Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода ва **Баротов Камолиддин Ашурович**, номзади илмҳои педагогӣ, дотсенти кафедраи биологияи умумӣ ва методикаи таълими биологияи факултети биологияи Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айний.

г) барои муайян кардани вақти ғимоя, нашр ва ҷойгир кардани эълони ғимоя, матни диссертатсия ва автореферат дар сомонҳои Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Академияи таҳсилоти Тоҷикистон;

ғ) нашр ва паҳнкунии автореферат ва паҳлуҳои дигари арзёбии диссертатсия иҷозат дода шавад.

Комиссияи экспертии диссертатсияи Асомиддинзода Ҳусейн Муҳидинро дар мавзӯи «Рушди фаъолияти маърифатии хонандагони синфҳои болоӣ дар низоми таълими равиявӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот баррасӣ намуда, дар асоси банди 60 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ,

ҚАРОР ҚАРД:

1. Диссертатсияи Асомиддинзода Ҳусейн Муҳидин дар мавзӯи «Рушди фаъолияти маърифатии хонандагони синфҳои болоӣ дар низоми таълими

равиявӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот ба ҳимоя қабул карда шавад.

2. Комиссияи эксперти муҳаққиқони зеринро, ки корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ ба ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот мувофиқатдоранд, ба ҳайси **муқарризи расмӣ** пешниҳод менамояд:

- **Ашурова Дилором**, доктори илмҳои педагогӣ, профессори кафедраи психологияи умумии Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улӯғзода;

- **Баротов Камолиддин Ашурович**, номзади илмҳои педагогӣ, дотсенти кафедраи биологияи умумӣ ва методикаи таълими биологияи факултети биологияи Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни.

3. Ба сифати **муассисаи пешбар** Донишгоҳи давлатии Данғара тавсия дода шавад.

4. Барои ҷойгир намудани эълон оид ба ҳимояи диссертатсия дар сомонаҳои Академияи таҳсилоти Тоҷикистон ва Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон розигӣ дода шавад.

5. Барои ҷопи автореферат бо ҳукуки дастнавис (100 адад) ва ирсол гардидани он ба суроғаҳои таъйиншуда иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи эксперти:

доктори илмҳои педагогӣ

Давлатшоев И.

Аъзои комиссияи эксперти:

доктори илмҳои педагогӣ

Изатова М.

доктори илмҳои педагогӣ

Рӯзиева Л.Т.

23.05.2025

«Имзои И. Давлатшоев, М. Изатова ва Л.Т. Рӯзиеваро тасдиқ мекунам»

Нозири кадр ва корғузори АТТ

М. Саидова